

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

แต่โลกเขาดีออกมาจากข้างนอก ดีออกมาจากการสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์อยู่ที่สติ
ควบคุมนะ ถ้าควบคุมได้มันก็ดีอยู่ เห็นไหม แต่เวลาสิ่งเร้ามันเกิดขึ้นมาจะควบคุมได้ไหม? เรา
ทำบุญกุศลกันนี้ทำบุญกุศลเพื่ออะไร? บากบั่นนะ ทำดีไม่ใช่ทำง่าย ๆ หรือ ทำดี ถ้าดีเกินคนอื่น
ไป ดีเกินหน้าเขามันก็ไม่ดี แต่ดีของเราดีในใจ ดีคือว่าดีแล้วทิ้งเหว นี่ทำบุญทิ้งเหว ดีคือดี ถ้าดี
คือดี ความดี ๑๐๐ เปอร์เซนต์นะ

ในปัจจุบันนี้เป็นโลกๆ หมดเลย เวลาทำบุญกุศลกัน เห็นไหม ต้องประกาศ ต้องให้รับรู้
กันไป เพื่ออะไร? ต้องการความดีต่อเนื่อง ถ้าความดีต่อเนื่องความดีเราไม่บริสุทธิ์แล้ว ถ้าความดี
ของเราคือความดีอย่างนี้ละ ครูบาอาจารย์ของเราสิ หลวงปู่มั่นอยู่ในป่าตลอดชีวิตเลย อยู่ในป่า
ตลอดชีวิตนะ นี่ดูสิเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดในป่านะ สอนลูมพินี ตรัสรู้ในป่า
ปรินิพพานก็ในป่า นี่มันเป็นเอกลักษณ์ มันเป็นความจริงในศาสนา แต่ถ้าว่าเรามากลั่นเกลือกกัน
ด้วยคนมันเป็นเรื่องโลกๆ แต่เรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องของป่า ในป่าๆ หนึ่งมันจะมีพันธุ์ไม้ต่างๆ
กันมหาศาลเลย

นี่ก็เหมือนกัน สังคมโลก สังคมโลกมันเป็นสภาวะแบบนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม จะรู้สัตว์ขันธ์สัตว์ จะรู้สัตว์ขันธ์สัตว์ที่ใดได้หนอ? เพราะ
อะไร? เพราะการสั่งสอนธรรมะอันบริสุทธิ์นี้มันจะสอนให้ใครได้ แต่เวลาออกมาดูด้วยญาณ นี่
มี พอมิได้บ้าง มีได้บ้างคือยังสั่งสอนได้บ้าง

ในศาสนาเราก็เหมือนกัน ถ้าจะเอาหลักความจริงมันต้องในความสงบ วิเวก สิ่งทีวิเวกมัน
จะเกิดสติจะความจริง แต่วิเวกเกิดจากสิ่งนั้นคือสังขาร คือครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นหลักเป็นชัย
ของวงกรรมฐานเรา แต่เวลาออกมาเราเป็นผู้ให้ความสนับสนุนใช่ไหม? ฉะนั้น ความสนับสนุน
เราก็อยากได้เหมือนกัน แต่อยากได้เหมือนกันเราก็ต้องพยายามทำตัวเราให้เข้าเป็นสภาวะแบบ
นั้นไง

แต่เวลาเรามาในวัด ทุกคนจะแบกก้อนหินกันมา เห็นไหม แบกความรู้สึกกันมา แบกความคิดของตัวเองมา จะต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น เราทุกข์ยากมาจากเมืองนะ พอมาเจอที่เงียบสงบเราก็พอใจแล้ว แต่ผู้ที่เขาอยู่ในที่สงบสัจ เขาต้องการความสงบมากกว่านั้น ใจความสงบของเขานะ สงบจากภายนอก สงบจากภายใน ถ้าภายนอกไม่สงบ คุณติเวลาว่างจากข้างนอก แต่ข้างในมันไม่ว่าง มันเดือดร้อนนะ เห็นไหม ไปอยู่ในป่าในเขากัน ไปเดือดร้อนกัน

อยู่คนเดียวระวังความคิดนะ คนอยู่คนเดียวความคิดมันจะฟุ้งซ่านมาก เวลายังอยู่คนเดียว ยิ่งวิตกวิจารณ์ ยิ่งความคิดมาก เราไม่คิดนะ คุณติเวลาครูบาอาจารย์ท่านว่า เห็นไหม ถือไม่พูดกัน ไม่พูดแต่ใจมันยิ่งพูดนะ ไม่พูดก็พยายามเม้มปากไว้ แต่ความคิดในหัวใจมันเม้มไม่อยู่หรอก แต่ถ้าเรารู้จักกาลเทศะ เราใช้ประโยชน์ของเรา

สิ่งที่เป็นประโยชน์ของเรานี้มันเป็นเทคนิค อย่างเช่น การอดอาหาร การอดอาหาร คนเห็นว่ามันเป็นเรื่องไร้สาระนะ เพราะมันเป็นเรื่องของความทุกข์ คุณติคุณอย่างนิสสัย ๔ ฉันทน์มูตรเน่า นี่วงการแพทย์เขาบอกของเสีย ของเสียขับออกมาจากร่างกายแล้วมันจะเป็นประโยชน์ได้อย่างไร? ของเสียขับออกมาจากร่างกาย แต่ต่อไปถ้าวิทยาศาสตร์มันพิสูจน์ได้ วิทยาศาสตร์เขาจะยอมรับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นิสสัย ๔ อภินิหารกิจ ๔ เห็นไหม นี่บิณฑบาตเป็นวัตร เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา ฉันทน์ด้วยน้ำดองมูตรเน่า เพราะอะไร? เพราะมันตัวคนเดียวอยู่ในป่า เราจะรักษาไข้เราได้อย่างไร? นี่หนามยอกเอาหนามบ่ง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราจะทำความสงบของเรา เราจะทำความสะดวกสบายของเรา เราออกมาจากเมือง เราออกมาจากการคลุกคลี เราออกมาจากสัตว์สังขม แล้วเวลาแยกไป แค่นี้มันก็เป็นความวิเวก เห็นไหม เวลาเราคนนอนผ่อนอาหารเข้าไป เพื่ออะไรล่ะ? ก็เพื่อว่า นี่สิ่งนี้เป็นของเสีย แล้วมันจะมีประโยชน์อะไรกับร่างกาย? สิ่งนี้เป็นความเสีย นี่ก็เหมือนกัน อดอาหารนี้ร่างกายมันขาดแคลน มันจะเป็นประโยชน์ได้อย่างไร? ก็เราคิดกันได้เลยแค่นี้ ใจเราคิดกันได้แค่นี้ เราคิดด้วยโลก หัวใจเราบอดใจ

ถ้าคนที่มีหัวใจ คนที่หัวใจเปิดสว่างขึ้นมา วิธีการ เห็นไหม วิธีการจะเข้ามาหาหัวใจ วิธีการจะเข้ามาหาความรู้สึก วิธีการจะหาความสุขจากความแท้จริง คุณติคุณอย่างเช่นการเกิด การเกิดขึ้นมานี้เกิดมามีร่างกายและจิตใจ ถ้าเราทำบุญกุศลมา ร่างกายเวลาเกิดมา ร่างกายสูง ต่ำ คำ ขาวต่างๆ กันไป นี่บุญพาเกิดนะ สิ่งี่บุญพาเกิด พ่อแม่ทุกคนทำไมไม่ต้องการให้ลูกของเราสวย

วิจิตรพิสดาร พ่อแม่คนไหนไม่รักลูก พ่อแม่คนไหนรักลูกทั้งนั้นแหละ แต่มันเกิดโดยสภาวะกรรม ถ้าเกิดโดยสภาวะกรรม สภาวะนี้กรรมพ่อแม่ก็อยากให้เกิดหมด แต่กรรมของเขามีสภาวะแบบนั้นก็เป็นอย่างนั้น

แล้วเวลาในปัจจุบันนี้โลกเจริญ เห็นไหม นี่มีทำศัลยกรรมกันจะให้อย่างไรก็ได้ แต่มันก็เป็นของชั่วคราว แล้วมันมีอัตราความเสี่ยง แต่เรื่องของบุญของกรรมมันเป็นความจริง ความจริงโดยสมมุติ จริงชั่วคราว จริงโดยชีวิตนี้เท่านั้นเอง แต่ว่ามันมีแรงขับเรื่องของบุญกุศลสร้างมาเห็นไหม แล้วถ้าเรื่องของหัวใจล่ะ? เรื่องของหัวใจ เรื่องของธรรมะที่เราแสวงหากันอยู่นี้ หาที่พึ่ง หาที่มีความสุขใจ ที่ไหนมีความสุขใจ ที่ไหนมีความเชื่อใจ ที่ไหนมีความพอใจ ที่นั่นเป็นที่พึ่งของเรา แล้วความเชื่อ ความไวใจมันไวใจจากข้างนอก แล้วมันพิสูจน์เรา

คูสิเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ถ้าเราจิตสงบเข้าไป เราเอาความเห็นของเราถามครูบาอาจารย์สิ นี่จิตสงบเป็นอย่างนี้ แล้วครูบาอาจารย์ท่านจะตอบอย่างไร? สิ่งที่ไม่รู้ตอบไม่ได้ สิ่งที่ไม่เห็นทำไม่ได้ นี่สูง ต่ำ คำ ขาวของใจ สูง ต่ำ คำ ขาวของใจคืออุคมิภาวะที่ว่าเห็นโทษและเห็นคุณใจ ถ้าเห็นโทษ เห็นไหม การอดอาหารมันเป็นเรื่องของชำระกิเลส เรื่องการผ่อนน้ำหนัก การที่ว่าเวลานั่งไปโง่งง ง่วงเหงาหาวนอน ต้องต่างๆ เวลาประพฤติปฏิบัติกัน สิ่งนี้มันเป็นอุปสรรคของเรา แล้วเวลาเราจะมีวิธีการไปแก้ไขขึ้นมา กิเลสมันก็บอกว่าสิ่งนี้ไม่จำเป็น สิ่งนี้ไม่จำเป็น คูสิใครเห็นโทษของอาหาร คนนั้นเป็นคนที่มีปัญญาใช้ไม่ได้เลย ปัญญาต้องเห็นคุณของอาหารสิ

อาหารนี้มันเป็นคุณค่าเมื่อเราใช้ในมัชฌิมา คือพอสมควร เห็นไหม อาหารเป็นสัปปายะ สัปปายะคือว่าฉันแล้ว หรือกินแล้ว หรือทำแล้วไม่ให้โทษกับร่างกายของเรา ฉันแล้ว กินแล้วไม่ให้โทษกับหัวใจด้วย ให้โทษกับหัวใจนะ ถ้าเราใช้เวลาเราฉันอาหารฉันแต่ข้าวเปล่าๆ เวลานั่งสมาธิมันจะสะดอกสบายมากเลย แต่เราทำอย่างนั้นอยู่ทุกวันๆ นี่กิเลสมันก็แบบไม่พอใจเลย อยากจะไปแสวงหาสิ่งที่มันได้ตามอำนาจของกิเลส แต่ถ้าฉันอย่างนั้นแล้วเรานั่งสมาธิดูสิ ลองทำสิ

นี่สัปปายะมันเป็นอย่างนั้นไง สัปปายะหมายถึงว่ากินแล้ว ฉันแล้วมันไม่ให้โทษกับร่างกาย ไม่ให้โทษกับการประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่สัปปายะของเรา สัปปายะของกิเลสสิ กิเลสมันก็

พอใจทั้งนั้นแหละ ที่ไหนกินอิ่มนอนอุ่นมันก็พอใจนั้นแหละ การปฏิบัติต้องมีกินอิ่มนอนอุ่น เห็นไหม จนมีความเข้าใจผิดกันนะ ในการประพฤติปฏิบัติเดี๋ยวนี้ต้องปฏิบัติในที่สะดวกสบาย

หลวงตาท่านพูดประจำนะ “อำนวยความสะดวกแต่ร่างกาย” อะไรก็แต่ว่าร่างกายให้สะดวกๆ แต่ถ้าหัวใจมันหมักหมม นี่แสวงหาสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์กับร่างกาย แล้วว่าจะประพฤติปฏิบัติ พอไปนั่ง ๕ นาทีก็เลิก อุตส่าห์แสวงหา อุตส่าห์สร้างมาเพื่อจะประพฤติปฏิบัติ แล้วปฏิบัติจริงไหม? แต่ถ้าเราไม่ต้องแสวงหา เราปฏิบัติของเราเลย ที่ไหนก็ได้ โคนไม้ก็ได้ ที่ไหนก็ได้ใช่ไหม? อย่าให้กิเลสมันมาหลอก

เราอำนวยความสะดวกแต่ร่างกายกัน สิ่งนี้ต้องสะดวก ต้องสะดวก แล้วมันสะดวกจริงไหมล่ะ? สะดวก เวลาเราแสวงหา มันเหนื่อยมากไหม? มันทุกข์ยากไหม? กว่าจะแสวงหามาได้ สภาวะแบบนั้น แล้วไปทำจริงๆ แล้วมันได้อะไรขึ้นมา? มันก็เสียเวลากับการแสวงหา นั่นมันต้องเหนื่อยในการเก็บล้างรักษาอันนั้นใช่ไหม? เราเอาสิ่งนั้นมานั่งสมาธิ ตั้งสติ เราเดินจงกรมของเรา สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กว่า ถ้าสิ่งนี้เป็นประโยชน์กว่า สิ่งนั้นถึงไม่จำเป็น สิ่งนั้นเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย เครื่องอาศัยชั่วคราว แล้วถ้าคนมีสติสัมปชัญญะ เห็นไหม อาศัยชั่วคราว เราอาศัยมันอย่าให้มันจีคอเรา

ถ้ามันจีคอเรานะ นั่นก็จำเป็น นี่ก็จำเป็น นี่เวลาพระบวชใหม่เป็นอย่างนั้นหมดแหละ เวลาออกธุดงค์นะจำเป็นไปหมดเลย เพราะอะไร? เพราะพระก็เหมือนกับโยมนี่แหละ เพราะพระบวชขึ้นมาใหม่ ก็พระบวชใหม่ก็มาจากโยม มาจากฆราวาส มาจากฆราวาสความคิดก็เป็นเรื่องของโยมมาก่อน ถึงขอนิสสัย ถ้าขอนิสสัยนี้ ๕ ปี ถ้าฉลาดขึ้นมาพ้นจากนิสสัย วุฒิภาวะไฉ่

พอเข้าในศาสนา ๕-๖ ปีนี้มันได้สัมผัสอันนี้ มันจะเห็นว่าอันนี้ควรและไม่ควร จะย้อนกลับไปความคิดเมื่อก่อนเราทำไม่คิดอย่างนี้? เดี่ยวนี้เรามีความคิดแตกต่างออกไป เพราะเมื่อก่อนเราคิดว่าอย่างนี้มันเป็นความพอดี แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้วอันนี้เป็นอุปสรรค พอเป็นอุปสรรคปั๊บเราก็หาทางแก้ไขของเรา พอหาทางแก้ไขเข้าไป อ้อ มันพอดีของครูบาอาจารย์ ท่านจริงๆ เนะ แต่ความเห็นของเราขณะที่เราคบมา พอคบมาไม่มันยังไม่แห้ง จะทำให้มันแห้งไหม้แห้งที่ควรแก่การคิดไฟ

นี่การประพฤติปฏิบัติ ข้อวัตรมันเป็นอย่างนั้น สภาวะมันเป็นอย่างนั้น วุฒิภาวะของใจเป็นอย่างนี้ พระก็เหมือนโยม โยมก็มีความคิดอย่างนี้ ถ้ามาแล้วก็ต้องเป็นอย่างนั้น เป็นอย่าง

นั่นๆ เอาความคิดเราเข้าไปเทียบ แต่พอเห็นไปๆ ทุกอย่างไม่เท่ากัน นิ้วมือเราไม่เท่ากัน พระก็ไม่เท่ากัน ชาติชั้นวรรณะของคนก็ไม่เหมือนกัน ความต้องการ ความปรารถนาของคน บางคนต้องการเวลา บางคนต้องการความสงบ บางคนต้องการ...

ฉะนั้น จะให้มันเหมือนกัน นี่มันเป็นข้อวัตรปฏิบัตินะ สิ่งที่เป็นข้อวัตรปฏิบัติมันเหมือนกับสิ่งที่ว่าค้ายร้อยพวงมาลัย ถ้าร้อยพวงมาลัยมันก็สวยงาม นี่ก็เหมือนกัน ข้อวัตรปฏิบัติมันก็ต้องทำกันไป ถ้าจิตนิสัยไม่ต้องการ ไม่ชอบ แต่ในเมื่อมันเป็นส่วนกลาง นี่เราขับเคลื่อนกันไป นิมนุญย์ สังคมสังคมหนึ่ง สังฆะหนึ่งก็เหมือนร่างหนึ่ง การเดินไปของร่างกายนั้นต้องไม่ให้มีอะไรขัดแย้งกัน ร่างกายนั้นมันจะสมดุลของมัน

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นส่วนกลางต้องให้เสมอกัน หลักเกณฑ์ต้องอันเดียวกัน แต่จิตนิสัยหรือความชอบนี้มันมีต่างๆ กันไป เวลาประพฤติปฏิบัติในหัวใจก็เป็นอย่างนั้นอีก ขณะทำสมาธิก็ต่างๆ กันไป ปัญญาที่ต่างๆ กันไป

นี่โดยหลัก ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณมันจะรวมตัวอย่างไร? มันจะดำเนินไปโดยหลักเป็นอย่างนี้ แต่โดยข้อปลีกย่อย โดยจิตนิสัย โดยความเป็นไป มันมีทางออก แล้วเราต้องการค้นคว้าของเรา มันมีเทคนิคของมันไปนะ โรค เห็นไหม ดูโรคนี้ โรคเหมือนกัน การผ่าตัด การต่างๆ มันก็ยังมีข้อแตกต่างกัน ในอันเดียวกันก็ยังมีข้อแตกต่างกัน ในจิตนิสัยก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติต้องเหมือนกัน

ที่นี้เราประพฤติปฏิบัติของเรา โดยหลักต้องเป็นอริยสัจ แต่โดยสัจจะความจริง โดยข้อเท็จจริงของเรา เราต้องหาทางออก หาทางรอดของเรา นี่ครูบาอาจารย์จะมีเทคนิค มีวิธีการจะสั่งสอนเรา จะพยายามชักนำเรา ผู้สูงกว่าจงคนที่ต่ำกว่า ดึงคนที่ต่ำกว่าขึ้นที่สูงกว่าใช่ไหม? คนที่ต่ำกว่าพยายามจะดันให้คนเสมอกันขึ้นไป

มันก็เหมือนพวกเรานี้ พวกเราในการประพฤติปฏิบัติเริ่มต้น เห็นไหม พยายามจะดันกัน ส่งเสริมกัน ส่งเสริมกันก็ด้วยความเข้าใจ แล้วความจริงล่ะ? ความจริงมันเป็นจิตนิสัยนะ ให้เป็นเอกเทศของเขา ถ้าจิตนั้นเป็นคนสงบ เออ สงบได้หรือ? ได้อย่างนั้นจริงๆ หรือ? ถ้าเป็นอย่างนั้นจริงๆ เออ มันก็น่าสนใจ ไม่ใช่ว่ามันสงบอย่างนั้นได้จริงๆ หรือ? ทำไมไม่เหมือนเรา อย่างนั้นใช่ไม่ได้ ไม่ใช่

การกระทำเห็นใหม่ คุณติกรรมฐาน ๔๐ ห้อง ขึ้นของปัญญาไม่มีขอบเขตนะ คือไม่ใช่ ๔๐
วิธีการ ร้อยแปดพันเก้าวิธีการที่ปัญญามันจะหมุนไป มันเป็นสัจจะความจริงของมัน เห็นใหม่
เวลาขึ้นปัญญาของมันไปมันเป็นขึ้นปัญญาของมัน แต่ แต่มันต้องมีฐานของสมาธิใจ มันต้องมี
ฐานของอริยสังขารนี่เป็นที่รองรับใช่ไหม? ถ้าไม่มีฐานของอริยสังขารเป็นที่รองรับ มันจะเป็นเรื่องของ
โลกๆ เป็นโลกียปัญญา ปัญญาที่ว่าเราก็อบปี้มาไง

ปัญญาที่เราใคร่ครวญมามันเป็นปัญญาอย่างนั้น ปัญญาภิเลสพาใช้ กิเลสในหัวใจของเรา
ตัวตนของเราขึ้นมา มันเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอ้างอิง ถ้าเราเชื่อมันไป
นะเราก็เสียเวลาเปล่า ในรอบหนึ่งๆ เวลามันเสื่อมไปแล้วจะเสียใจมาก แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริง
นะมันกลั่นออกมาจากอริยสังขาร ใจนี้มันกลั่นออกมาจากอริยสังขาร มันมีฐานของอริยสังขารรองรับ คือ
มรรคญาณ คือมีสัมมาสมาธิ คือมีสัมมาสติ คือมีสัมมาปัญญา ปัญญาเป็นสัมมา สัมมาคือความ
ถูกต้อง ถ้าเป็นมิจฉา มิจฉาก็คือกิเลสมันแทรกเข้าไป

เวลาเราคิดขึ้นมานี่กิเลสเรา ตัวตนของเรามันแทรกเข้าไป มันขอแบ่งกินด้วย ขอแบ่งกิน
ด้วย ถ้าเราไปเชื่อมัน เห็นใหม่ เราก็คล้อยตามกิเลสเราไป คล้อยตามความเห็นของเราไป ถ้า
คล้อยตามกิเลสไป กิเลสมันก็จูงเราไป ทั้งๆ ที่เราปฏิบัติธรรมนี่แหละ นี่เทคนิคมันมีเยอะเยอะไป
นี่สิ่งที่มี คำว่าสิ่งนี้ต้องเป็นผู้รู้จริง ต้องเป็นครูบาอาจารย์ที่รู้จริง แล้วคอยชี้แนะ คอยแก้ไข คอย
ปลดเปลื้อง

นี่สัพปาเย ๔ ถึงครูบาอาจารย์อันดับหนึ่ง หมู่คณะ ความเห็นเสมอภาคคือความเห็นใน
การปฏิบัติเป็นใหญ่ ถ้าเห็นการปฏิบัติเป็นใหญ่มันจะส่งเสริมกัน จะไม่มีการทำให้เกิดการ
ขัดแย้ง การขัดแย้งหมายถึงว่ากระทบกระเทือนใจ ทั้งๆ ที่ไม่ได้ตั้งใจนะ เขานั่งสมาธิอยู่ เราเดิน
ผ่านเข้าไป เสียงรบกวนเรา เสียงเราเดิน เสียงซบๆ เข้าไป คนที่ภาวนาอยู่เขารับรู้แล้ว นี่ความ
ขัดแย้งกันโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ โดยที่ไม่รู้เลย มันจะขัดแย้งกัน ความสงบใจ เห็นใหม่ นี่หมู่คณะ
เป็นสัพปาเย อาหารเป็นสัพปาเย สถานที่เป็นสัพปาเย ความสงบสงัด แต่เวลาของเรา เราสัพปา
เยของเรา เราสัพปาเยแบบโลกๆ

การประพฤติปฏิบัติกำลังเจริญรุ่งเรือง เพราะว่าเป็นศาสนาเข้าถึงหัวใจ กำลังเจริญรุ่งเรือง
กันไปโดยความเห็นของโลกๆ นะ ถ้าความเห็นของโลกๆ ทำเป็นพิธีกรรม สักแต่ว่าได้ทำ แต่เขา

ว่าเข้ามาทางศาสนาดีกว่าออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง แต่เข้ามาศาสนามันก็ควรจะเข้าไปโดย
ข้อเท็จจริง ถ้าข้อเท็จจริง เวลาจิตมันประสพขึ้นมามันจะรู้จริงนะ

นี่สันทิฎฐิโก เป็นบั้งจัดตั้ง หลอกกันไม่ได้ หัวใจเข้าไปสัมผัส สมาธิก็เป็นสมาธิจริงๆ
ไม่ใช่สำคัญว่าเป็นสมาธิ คิดว่าว่าง ว่าง ว่าง ว่าง กันไปอย่างนั้น แล้วก้าวเดินกันไม่ได้ ศาสนาเลย
กลายเป็นศาสนาของเล่น ใครก็ว่างได้ เด็กก็ว่างได้ คนนอนหลับก็ว่างได้ แต่ถ้าเป็นความจริงนะ
ความว่างอย่างนั้นทำได้ยาก เพราะอะไร? เพราะว่าหัวใจมันยิ่งกว่าข้างสารตมมันนะ แล้วเอาข้าง
สารตมมันไว้ในอำนาจของเรา นี่จิตลงสมาธิ แล้วข้างสารที่ตมมัน เวลาเราฝึกมันจนข้างสารนั้น
ใช้ประโยชน์ได้ เอาข้างสารนั้นออกไปทำการทำงานออกมา มันจะเกิดประโยชน์กับหัวใจอันนี้

นี่อริยสังฆมันเกิดอย่างนี้ ค่อยเป็นค่อยไป ค่อยดำเนินของเรา เห็นใหม่ อาหารของใจ
อาหารของกายเป็นอาหารของกายนะ เกิดจากใจทั้งหมด นี่ถึงว่าปัญญาเกิดจากสมองเป็นสุดมย
ปัญญา ปัญญาเกิดจากสมองพร้อมกับการใช้หัวใจใคร่ครวญคือจินตนาการ จินตมยปัญญา
ปัญญาเกิดจากการภาวนามยปัญญา ไม่ใช่เกิดจากสมองหรืออก สมองเป็นสติตินะ มันเป็นสิ่งที่ว่า
เป็นกฏตายตัว กฏตายตัวว่าต้องเป็นอย่างนี้ สมองมันจะคิดได้เช่นนั้น

นี่กิเลสหัวเราะเยาะเลย ง่ายๆ เลย กิเลสมันตามไปได้ตลอด เพราะกิเลสมันเป็นพลังงานที่
ใช้สมองนี้ต่างหาก จินตมยปัญญาใช้สมองด้วย แล้วก็ใช้จิตด้วยร่วมกัน แล้วภาวนามยปัญญา
ไม่ใช่เกิดจากกรอบของความคิด คือเรื่องของสุดมยปัญญา เกิดจากภาวนามยปัญญา เกิดจาก
ปัจจุบันนั้น เกิดจากจิตสงบแล้วปัญญามันเกิดขึ้นมา แล้วมันชำระกิเลสเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มาก
แต่มันอยู่กับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ อยู่กับใจเราเท่านั้นนะ เอวัง